

Anaokulundan Ortaokula Sorgulamaya Dayalı
25 Öğrenme Stratejisi

Dil ve Sosyal Bilgiler Derslerini Bütünleştirme

Leah M. Melber - Alyce Hunter

...Geleceğin Fikirleri...

Anaokulundan Ortaokula Sorgulamaya Dayalı 25 Öğrenme Stratejisi

Dil ve Sosyal Bilgiler Derslerini Bütünleştirme

Orjinal Adı: Integrating language arts and social studies:

25 strategies for K–8 inquiry-based learning

(Copyright © 2010 by SAGE Publications, Inc.)

Yazarlar: Leah M. Melber - Alyce Hunter

Çeviri Editörü: Hakan Dedeoğlu

Çeviri: Harun Serpil - Ömer Erbasan - Nuri Barış İnce - Nergiz Kardeş İşler

Hakan Dedeoğlu

ISBN: 978-605-7523-54-9

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın Okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Sadık HANGÜL

1. Baskı: Ankara - Mayıs, 2021

Baskı:

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti. İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1

Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0 312 395 85 71

Yayıncı Sertifika No: 41575

Matbaa Sertifika No: 13987

İletişim:

Harbiye Mah. Hürriyet Cad. No: 56/A Dikmen Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com

Anaokulundan Ortaokula Sorgulamaya Dayalı
25 Öğrenme Stratejisi

Dil ve Sosyal Bilgiler Derslerini Bütünleştirme

Leah M. Melber - Alyce Hunter

Müze Eğitim Danışmanı Wagner College

Çeviri Editörü

Doç. Dr. Hakan Dedeoğlu

Çevirmenler

Dr. Öğr. Üyesi Harun Serpil

Ömer Erbasan

Nuri Barış İnce

Dr. Nergiz Kardaş İşler

Doç. Dr. Hakan Dedeoğlu

Bölümler ve Çeviri Yazarları

Çeviri Editörü:

Dr. Hakan Dedeoğlu, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,

ORCID ID: 0000 0003 24367010

Bölüm I: Araştırma Becerileri Geliştirme

Dr. Harun Serpil,

Anadolu Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu

ORCID ID: 0000 0002 6293 9385

Bölüm II: Toplumla Bağlantılar Kurmak

Ömer Erbasan,

Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Doktora Programı

ORCID ID: 0000 0001 7852 2747

Bölüm III: Çoksesli Yaklaşımlar

Nuri Barış İnce,

Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Doktora Programı

ORCID ID: 0000 0003 4771 9170

Bölüm IV: Geçmiş ve Şimdi

Dr. Nergiz Kardeş İşler, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

ORCID ID: 0000 0002 9536 1428

Bölüm V: Dünyamızı Anlamak

Dr. Hakan Dedeoğlu, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

ORCID ID: 0000 0003 24367010

Linda ve Bill'e, her zaman destekleyici Crysta ve Janet'e ve tabii ki her zaman işlerin ortasına dalıp yardım etmeye istekli olan Cordelia'ya özel teşekkürler.

—Leah

Sürekli cesaretlendirdikleri için tüm aileme ve ısrarla "bunu bitirmem" konusundaki yalvarmaları için kızlarım Alyson ve Jessica'ya özellikle teşekkürler.

—Alyce

İçindekiler

Çeviri Editöründen.....	ix
Önsöz	xi
Teşekkür	xv
IRA/NCTE	xvii
İngilizce Dil Kazanımları.....	xvii
NCSS Sosyal Bilgiler Programı Kazanımları	xix
BÖLÜM I: Araştırma Becerileri Geliştirme.....	1
Strateji 1: Gözlem, Sorgulama ve Çıkarım Öğretimi.....	3
Strateji 2: Müfredattaki Sözlü Tarihler.....	11
Strateji 3: Veri Toplama ve Analiz.....	18
Strateji 4: Otantik Modeller Kullanma.....	26
Strateji 5: Birincil Kaynak Olarak Görseller.....	36
BÖLÜM II: Toplumla Bağlantılar Kurmak.....	45
Strateji 6: Kişisel Tarih	46
Strateji 7: Harita Becerilerinin Geliştirilmesi.....	55
Strateji 8: Kültür Kurumlarıyla Bağlantılar Kurma.....	65
Strateji 9: Sosyal Bilimlerde Saha Çalışmasının Yürütülmesi.....	74
Strateji 10: Toplumla Hizmet Yoluyla Öğrenme	82
BÖLÜM III: Çoksesli Yaklaşımlar	91
Strateji 11: Görsel Sanatlarla Bağlantı Kurma	93
Strateji 12: Kültüre Duyarlı Öğretim Teknikleri	101
Strateji 13: Edebiyatla Bağlantı Kurma.....	109
Strateji 14: Özgün Rol Oyunu	115
Strateji 15: İçeriğe Yönelik Çoğulcu Bir Yaklaşım Oluşturma.....	121
BÖLÜM IV: Geçmiş ve Şimdi	129
Strateji 16: Tarihi Olayları Canlandırma.....	131
Strateji 17: Birincil Kaynak Olarak Kişisel Yazışmalar.....	138
Strateji 18: Sistemik Eser İncelemeleri.....	152
Strateji 19: Ekonomiye İlişkin Yaklaşımlar.....	160
Strateji 20: Sembolizm ve Sosyal Bilgiler	168

BÖLÜM V: Dünyamızı Anlamak.....	177
Strateji 21: Müzik Çalışmaları ile Bağlantılar Kurma.....	178
Strateji 22: Birincil Kaynak Olarak Para Birimleri	187
Strateji 23: Birincil Kaynak Olarak Pullar.....	195
Strateji 24: Küresel Sembolleri Anlamak.....	204
Strateji 25: Otantik Coğrafya ve Haritacılık Çalışmaları	214
Yazarlar Hakkında	222

Çeviri Editöründen...

Sosyal Bilimler alanındaki uygulama ve sorgulamaya dayalı öğretimi destekleme amacıyla hazırlanan *Dil ve Sosyal Bilgiler Derslerini Bütünleştirme: Anaokulundan Ortaokula Sorgulamaya Dayalı 25 Öğrenme Stratejisi* kitabı özellikle pratik örnekler ve öneriler eşliğinde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi alanında ülkemizde ihtiyaç duyulan büyük bir boşluğu doldurmaya aday bir çalışmadır. Öğretmen eğitiminde daha çok teorik bilgilere dayalı öğretim yöntemlerinin verilmesi, sahada çalışan öğretmenleri uygulama aşamasında kaynak aramaya yönlendirmektedir. Kitapta sunulan stratejiler öğretmen adayları ve öğretmenlere, akademik araştırmalara dayalı ve en iyi örneklerden oluşan geniş bir seçki sunmaktadır.

Beş bölümün her biri akademik çerçevede verilen kısa açıklayıcı bilgiler ve araştırmacılara yön vermek amacıyla sunulmuş kaynakça ile başlamaktadır. Her bölümde yer alan beş stratejinin programda yer alan bir konu üzerinden adım adım kullanım ve uygulama örneğinin ilişkili kazanımlarla birlikte verilmesi uygulayıcılara kolayca uygulama olanağı sağlamaktadır. Her bir stratejiyle birlikte dil öğrenen ve özel gereksinimli öğrencilerle birlikte çalışırken dikkat edilecek hususların eklenmiş olması ve farklı sınıf düzeylerine ilişkin uyarılma önerilerine de yer verilmesi kitaba ayrı bir zenginlik katmaktadır.

Bu kapsamlı kitabın Türkçeye kazandırılması sürecinde bize her konuda destek sunan Vizetek Yayıncılık çalışanlarına, büyük bir özveri ile kitabın bölümlerini çeviren meslektaşlarıma çok teşekkür ederim. Öncelikle sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenleri ve adayları olmak üzere, bu eğitim düzeylerinde görev yapan akademisyen, araştırmacı ve öğrencilere katkı sağlaması dileğiyle.

Doç. Dr. Hakan Dedeoğlu

Hacettepe Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Bu kitap için fikir, ilköğretim fen bilgisi yöntemleri dersimdeki bir öğrenciyle kısa bir tartışmadan sonra geldi. Sonraki dönemde sosyal bilgiler yöntemleri dersini de benim vereceğimi öğrenmiş ve dersten sonra bana yaklaşarak bu dersi dört gözle beklediğini söylemişti. Uzaklaşırken yaptığı bir yorum benim için elinizde tuttuğunuz bu kitabın planlama sürecini ateşleyen kıvılcım oldu: “Muhtemelen pek uygulamalı veya sorgulamaya dayalı bir ders olmayacak. Ne de olsa bu sosyal bilgiler dersi.” İşte o zaman, çoğumuzun öğrenciyken aldığı sosyal bilgiler dersinden çok farklı bir yaklaşımı gündeme getirmek için bunun harika bir fırsat olduğunu fark ettim.

Üçüncü sınıf öğretmeni olarak ben de derslerimi “ders kitabına bağlı” kalarak işlemiştim. Fakat sosyal bilim araştırmacılarını çalışmalarını sırasında gözlemlerken sosyal bilgileri öğretmenin daha iyi bir yolunu keşfettim. Kültürler üzerine çalışan araştırmacıların derslerini dinleme ya da şehrimizin gelişimini merkeze alan belgeleri dikkatlice arşivleyen bir tarihçiyi izleme fırsatım olduğu için, sosyal çalışmaların ne olduğunu daha iyi kavrayabildim.

Bir zamanlar öğrenci olarak sevmediğim konu, artık yeterince kavrayamadığım bir konu haline gelmişti. Ayrıca, dil becerileriyle bir bağ kurmak için ders kitabında yer alan kompozisyon sorularını kullanmanın gereksiz olduğunu çabucak fark ettim.

Birincil kaynakların okunması, analizlerin yazılması ve tartışmalı konuların sözlü tartışılması zaten sosyal bilim araştırmalarının doğal bir parçasıydı. Tekdüze bir doğru/yanlış çalışma sayfası vermek yerine araştırmacı ve tarihçilerin ilginç çalışmalarına dayalı sosyal bilgiler etkinlikleri oluşturarak, çocuklarda aynı heyecanı uyandırabileceğimi ve onlara dil etkinliklerinde özgün deneyimler sağlayabileceğimi fark ettim.

Elinizdeki bu kitapla, kendinizi de aynı derecede güvende hissedeceğinizden eminim. Bu kitap, öğrencilerin aktif, sorgulamaya dayalı beceriler kazanmasında özellikle etkili olacağına inandığım bir dizi stratejiyi içermektedir. Bu bir yandan ilkokul ve ortaokul sınıflarında başarılı uygulama için kritik olan pragmatik unsurları korurken diğer yandan da sosyal bilimcilerin çalışmalarına paralel olan bir yaklaşımdır.

Eminim çoğu eğitimci bu dengeyi sağlamanın kolay olmadığına katılacaktır! Ancak bu, uygulamalı deneyimlerle tamamlanmış, sorgulamaya dayalı sosyal bilgiler öğretimiyle yönetilebilen bir uygulamadır.

Sosyal bilimlerdeki zenginliği tek bir ders kapsamında tam olarak vermek mümkün değilse de, bu stratejilerin en azından öğrencilerin sosyal araştırmacıların çalışmalarını daha iyi anlamalarını sağlayacağını umuyorum. Kariyerlerinin farklı basamaklarındaki eğitimcilerin bu yayında faydalı bir şeyler bulacaklarını umuyorum.

Zaten sorgulamaya dayalı bir yaklaşım kullanan deneyimli öğretmen, muhtemelen henüz denemediği birkaç strateji bulacaktır burada. Mesleğinin ilk yılında yeni başlayan bir öğretmen için kitapta, az malzeme gerektiren ve minimum ön hazırlık ile uygulanabilen etkinlikler vardır.

Bu kitabın öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretimine en başından itibaren sorgulama yaklaşımı ile bakmaları için bir fırsat verdiğini düşünüyorum.

İÇERİĞE BİR BAKIŞ

Kitap, her biri merkezi bir temaya sahip beş bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler:

Bölüm I: Araştırma Becerilerini Kazandırma

Bölüm II: Toplumla Bağlantılar Kurmak

Bölüm III: Çokselsli Yaklaşımlar

Bölüm IV: Geçmiş ve Şimdi

Bölüm V: Dünyamızı Anlamak

Her bölüm, temayla ilgili beş farklı strateji içermektedir. Bölümler ve stratejiler, okuyucunun öğretimi en iyi şekilde destekleyeceğini düşündüğü herhangi bir sırada kullanılabilir.

Her bölüm, içerdiği stratejilerde sunulan tema için bir genel bakış ve teorik yaklaşım ile başlamaktadır.

Her strateji, okuyucuya stratejinin kullarındaki örneğini göstermek amacıyla kısa bir örnek olay başlamaktadır. Örnek olayı, araştırma temelini özetleyen ve strateji kulları için bir temel sağlayan teorik çerçeve izlemektedir. Daha sonra ana temalar vurgulanarak, bu stratejinin odak noktasındaki süreçler tanımlanmaktadır. Bunları bir malzeme listesi takip etmektedir. Devamında uygulamaya genel bir bakış ve okuyucuya strateji uygulamasının geniş bir açıklaması sunulmaktadır. Stratejiyi, belirli bir sınıf düzeyinde kullanabilmek için genel uygulamada yapılabilecek uyarlamalar hakkında rehberlik sağlayan üç bölüm takip etmektedir.

Çoğu öğretmen farklı öğrenci gruplarıyla çalıştığı için, uyarlama seçenekleri hakkında ek bilgiler de sağlanmaktadır. Özel ihtiyaçları olan öğrencilerle çalışırken, eğitimciler bireyselleştirilmiş eğitimin kritik öneme sahip olduğunu zaten farkındadır. Özel ihtiyaçları olan öğrencilerle çalışmak için sunulan geliştirilmiş uyarlamalar, kapsamlı bir müdahale stratejileri listesinden ziyade bir başlangıç noktası olarak görülmelidir. İngilizce öğrenenler için önerilen uyarlamaları incelerken de benzer bir yaklaşım izlenmelidir. Okulunuza veya bölgenize özel olabilecek herhangi bir yönetmelik, bu önerilere uygun olarak kullanılabilir.

Stratejilerin çoğunda, her stratejinin kullanılması için ek bilgi sağlayan bilgi kutucukları yer almaktadır. Bu bilgi kutucukları ilgili çocuk literatürünü, otantik malzemeler için kaynakları ve özel güvenlik hususlarını vurgulamaktadır. Her strateji ayrıca okuyucuya, kolayca uyarlanabilen bir değerlendirme planı önerisi ve örnek puanlama tablosu (rubrik) sağlamaktadır. Örnek veri sayfa ve şekilleri veya öğrenci çalışma örnekleri, yoğun çalışan eğitimcilere hemen başlamaları için materyaller

sağlamaktadır. Standartlarla bağlantının kritik olduğunu bildiğimiz için, İngilizce Dil Kazanımları (Ulusal İngilizce Öğretmenler Konseyi ve Uluslararası Okuma Derneği, 1996) ve Sosyal Bilgiler programı kazanımları (Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi [NCSS], 1994) da her strateji için özellikle iyi bir eşleşme olacak şekilde listelenmiştir. İngilizce Dil Kazanımlarının tam listesi için bkz. s. xvii-xviii)

Her stratejiye teknolojiyi dâhil edebilmek için bazı yöntemler ve yönergeleri geliştirmek için farklı Web siteleri önerilmiştir. Tüm Web sitelerinin yıllarca işlevsel olacağı garanti edilemese de, sürekli ve güvenilir bir yapıya sahip olma olasılığı yüksek olan Web sitelerinin seçilmesine büyük özen gösterilmiştir.

Bu kitap, sosyal bilgiler alanında heyecan verici bir dönemde basılmaktadır. Basım zamanında, Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi, sosyal bilgiler eğitimi için ulusal standartlarının yeni versiyonunu sonuçlandırıyor. Her stratejinin yanında, ilgili sosyal bilgiler standartlarının güncel versiyonunu bulacaksınız. Yeni sürümler yayınlandığında, güncellenmiş Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi standartlarına www.sagepub.com/lmelberstudy adresinden erişebilirsiniz.

Standartların güncel versiyonu, Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi, *Mükemmeliyet Beklentileri: Sosyal Bilgiler için Müfredat Standartları* (NCSS, 1994) izniyle kullanılmıştır. Bu kitap 800-683-0812 aranarak satın alınabilir. Elektronik kopyaları mevcut değildir.

KAYNAKÇA

National Council for the Social Studies. (1994). *Expectations of excellence: Curriculum standards for social studies*. Washington, DC: Author.

National Council of Teachers of English and International Reading Association. (1996). *Standards for the English language arts*. Urbana, IL: National Council of Teachers of English.

Her şeyden önce, ortak yazarım Dr. Alyce Hunter'ın muhteşem çalışması gerçekten takdire şayandır. İkinci bir yazar, çalışmaya tek bir yazarın yapamayacağı ölçüde boyut ve stil katabilir. Alyce'nin projeye katılması, projenin tamamlanması açısından elzemdi. Alyce bu projede bana sadece istekli bir şekilde katılmakla kalmadı, bunu stil, zarafet, yaratıcılık, pedagojik uzmanlık ve her şeyden önce detaylara sağladığı hız ve gayretiyle yaptı. Onun deneyimi, yazma yeteneği ve olumlu katılımı olmadan bu kitap mümkün olmazdı ve bu süreçte bana katılmaya istekli olduğu için gerçekten çok müteşekkirim.

Ayrıca, sosyal bilgiler öğretimi konusundaki zenginleşmemi ve bilgilerimi desteklemek için yaptıkları her şey için meslektaşlarıma da teşekkür etmek istiyorum. Conchi, geliştirmesi ne kadar uzun sürmüş olursa olsun, en başarılı faaliyetlerini karşılık olarak hiçbir şey beklemeden sağlamaya her zaman istekliydi. Julie, teknolojinin Oregon Yolu boyunca yapılan yolculukların yeniden canlandırılmasından çok daha fazla yolla sosyal bilgilerle bağlantı kurabileceğini keşfetmemize yardımcı oldu. Ek olarak, Elizabeth'e engeli olan öğrencileriyle hangi uyarlamaların etkinlikleri daha erişilebilir hale getirebileceğini gösterdiği için özel teşekkür borçluyum.

"Müze" deki meslektaşlarımdan sosyal bilimi bir araştırma alanı olarak kavramama ve geçmişimizi ve bugünümüzü keşfetmede birçok yolu daha iyi anlamama yardımcı olmadaki katkıları değer biçilmezdi. Hepsi bana veri toplama ve kanıtların önemini ve uygun kültürel çıkarım yöntemlerini öğretti. Koleksiyonlardaki nesnelere hakkında sabırlı açıklamalar yaptılar ve benimle eğitim teknikleri üzerine tartışmalara girdiler. Sonuçta araştırma sürecinin bir unsuru olarak bu güne kadar farklı görüşlere sahip olsak da, tarihe ve kültüre olan tutkularını paylaşma istekliliklerine sonsuza kadar minnettarım.

Eski üniversite öğrencilerim kültürel ve dilsel olarak farklı gruplarla çalışma deneyimimi zenginleştirdiler ve bana hangi stratejileri özellikle yararlı buldukları konusunda geri bildirim sağladılar. Phyllis ve Charlie'ye, bana paha biçilmez antikalar ödünç verdikleri ve onlarla tam olarak ne yapacağım hakkında tek bir soru sormadıkları için çok teşekkür borçluyum. Kimberly, bana sosyal bilgiler araştırma kitlerinden en kısa sürede kültürel olarak ilgili literatür başlıklarını sağlamaya kadar her konuda yardımcı olduğun için teşekkür ederim. Bir yazar, profesör ve saygı duyduğum bir meslektaşım.

Amy ve Linda'nın uzun süreli desteğine çok teşekkür borçluyum. Yazma çabalarıma sürekli verdiği desteği için Allyson'a da en içten teşekkürlerimi sunarım.

Bu kitap basıma girerken, Őu anda Lincoln Park Hayvanat Bahçesi'ndeki yeni iŐimin baŐındayım. Hayvanat bahçesindeki bu yeni iŐimin sosyal bilimlerdeki çalıŐmalarımı kalıcı olarak kesintiye uęratacaęını dűŐünebilirsiniz. Ben de böyle dűŐünműŐtüm. Ama daha sonra hayvanat bahçesindeki hayatın her yönünü kayıt altına almıŐ olan yaklaşık 150 yıllık arŐivi keŐfettim. Aslında baktıęımız her yerde bir tarih bulunduęunu gösteren fotoęraflar, belgeler, gazete kupűrleri, gűnlükler ve defterler gibi paha biçilmez arŐivler vardır. Ve tabii... aynı zamanda bunlar bir sonraki kitap projesi için yeterli bir materyaldir..

—Leah Melber

Bu kitabın arkasındaki ilham, motivasyon, zeka ve kitaba katkıda bulunmama izin verdiği için Dr. Leah Melber'e Őukranlarımı sunarım. Leah tarafından böylesine önemli bir yayın üzerinde çalıŐmam istediği için kendimi çok mutlu hissediyorum. Öğretmenlere, dil dersleri ve sosyal bilgilerin entegrasyonuna yardımcı olacak pratik ve kullanılabilir stratejiler sağlama arzusuna gerçekten hayranım. Onun gayreti, profesyonelliği ve sorgulayıcı ruhu fikirlerime, sözlerime ve yazıma yön verdi. Teşekkür ederim Leah.

Ayrıca kocam Bob'a da minnettarlığımı ifade etmek isterim. Yaklaşık 40 yıldır bana tavsiye ve destek sağlıyor. Bana ve harika oğullarımıza, kızlarımıza, damadlarımıza, gelinlerimize ve torunlarımıza gösterdiği güven için özellikle minnettarım.

—Alyce Hunter

Ayrıca kitap fikri ve stratejilerin taslakları hakkında geri bildirimde bulunan hakemlere de teşekkür ederiz:

Lewis Asimeng Boahene, Pennsylvania Eyalet Üniversitesi

Karen Enos, Chadron Eyalet Koleji

Barbara M. Hanes, Widener Üniversitesi

Ruth A. Johnston, Valparaiso Üniversitesi

Beth A. Moore, Franklin Koleji

JungDuk (JD) Ohn, James Madison Üniversitesi

Kelley Samblis, Güney Mississippi Üniversitesi